

Kompetansereformutvalget

Vår ref.:
[Navn]Deres ref.:
[Navn]Dato:
30. januar 2024

Teknas innspill til Kompetansereformutvalgets arbeid

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 105 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Tekna takker for muligheten til å gi innspill til utvalgets arbeid.

Bedriftenes etterspørsel

Det er behov for tettere samarbeid og gode avtaler mellom virksomheter og akademia i utviklingen av kurs. Når det inngås samarbeid direkte med bedrifter eller aktører, må det være mulig for andre utenfor samarbeidet å kunne delta på ledige plasser. Det er ofte større næringsaktører som klarer mobilisere for slikt samarbeid, mens de små og mellomstore bedriftene ikke har samme kapasitet og muskler. Det bør utvikles et system som sikrer tilgang på tilbud for SMB-bedriftene. De må ha muligheter til å koble seg på tilbud som utvikles i samarbeid med våre offentlig finansierte utdanningsinstitusjoner.

Når det utvikles avtaler hvor man inngår et tidsavgrenset samarbeid og finansiering, må det ved periodens slutt vurderes behovet for videreføring og hvordan man skal sikre finansiering hvis studiet viser seg å være attraktivt, også utover de samarbeidende partenes interesser.

UH-sektorens tilbud

Søknadsbaserte tilskuddsordninger for utvikling og etablering av kurs har vært prøvd ut de siste årene. Etter en erkjennelse av det store merarbeidet disse ordningene har skapt, overførte Stortinget midlene fra HK-direktoratet og over til de enkelte institusjonene i behandlingen av statsbudsjettet for 2024. For å sikre at midler blir brukt til utvikling og gjennomføring av EVU-tilbud er det nødvendig med tydelige styringssignaler om forventninger til at det utvikles kurs tilrettelagt for folk i arbeid. Det er behov for å se på hvordan man kan sikre at det er

tilstrekkelig midler til dette formål over tid, ikke kun på årlig basis basert på bevilgninger i statsbudsjettet. Mulighet til avsetninger for akademia fra ett år til et annet, bør gjennomgås.

Per i dag er det ingen studieplassfinansiering på videreutdanning. Alt er resultatbasert. Institusjonene får midler for gjennomførte studiepoeng og gjennomførte studieprogram. Resten må finansieres av midler fra rammen og deltakeravgift inntil 35 prosent av kostnaden.

Tekna foreslår:

- At det vurderes å avsette midler over statsbudsjettet for å kompensere merutgifter institusjonene har ved videreutdanning sammenlignet med grunnutdanning. Nøyaktig innretning må vurderes nærmere, men det må tas høyde for lavere studiepoengproduksjon, færre studenter, ukurant arbeidstid for undervisere mv. Alternativt kan den resultatbaserte uttellingen for avlagte studiepoeng heves for videreutdanning.
- Tilbudene må tilrettelegges på en måte som sikrer høy deltakelse. Digitale fleksible tilbud av høy kvalitet må videreutvikles.
- At det vurderes om det skal opprettes egne studieplasser til videreutdanning på særlig viktige områder.
- At ansatte i UH må gis incentiver til å jobbe med etter- og videreutdanning. Det har de ikke i dag.
- At institusjonene må gjennom styringsdialogen og tildelingsbrevene gis et klart styringssignal om å satse på videreutdanning, og ha god dialog med arbeidslivet i utviklingen og gjennomføringen av tilbud. Samarbeidet med arbeidslivet må foregå på lavest mulig nivå, der fagutviklingen skjer.
- Det bør være en viss koordinering av hvilke institusjoner som har hvilke videreutdanningstilbud. Det vil sikre en bedre bredde i tilbudene og redusere risikoen ved å etablere nye tilbud. Dette må skje gjennom styringsdialogen, men det er viktig at institusjonene involveres. UHR kan, gjennom sine møteplasser, få en sentral rolle i dette koordineringsarbeidet.
- Institusjonene bør arbeide aktivt for å inngå samarbeidsavtaler med private bedrifter og virksomheter i offentlig sektor. Det er også viktig å finne ordninger for å ivareta små og mellomstore bedrifter og virksomheter. Dette kan f.eks. skje via næringsforeninger, bransjeforeninger og KS.
- Finansieringen av etterutdanning bør styrkes, slik at institusjonene i større grad kan legge til rette for at programmer kan tas både med og uten studiepoeng. Det vil heve etterspørselen etter programmer, og senke terskelen for å melde seg opp til programmer i UH.

Komparativ undersøkelse

Det bør fremskaffes en komparativ analyse av hvordan andre nasjoner i Norden og i OECD-området ivaretar høyutdanningsgruppene behov for livslang læring. Herunder hvordan utdanningsinstitusjonene brukes til EVU.

Studentprosjekter

Det er et mål at flere studenter skal få mer praksis gjennom studentprosjekter. Dette vil også kunne gjelde de studenter som er i et videreutdanningsløp som ansatt. Det bør utvikles støtteordninger til de virksomheter som utvikler studentprosjekter, tilrettelegger for og følger opp og veileder studenter som er i et videreutdanningsløp. Dette vil kunne bidra til økt gjennomføringsgrad og sikre arbeidslivsrelevans.

BIO-ordningen

Ordningen med regionale midler til bedriftsintern opplæring bør kunne ha et større potensial enn den har i dag. Tekna er kjent med at større virksomheter finner beløpene for små til at man kan få effekt av bevilgningen. Det er behov for en større tilgjengeliggjøring av ordningen for flere. Fylkene må bli bedre på å markedsføre ordningen og prioritere denne i budsjettene. Den må være ubyråkratisk og i tilfeller hvor en virksomhet har avdelinger og aktivitet i flere fylker, bør det være tilstrekkelig med én søknad som behandles på like vilkår uavhengig av fylkesgrenser.

Tekna foreslår en bredere gjennomgang av ordningen for å sikre at den imøtekommer lokale virksomheters behov, både hva angår størrelse på beløpet man kan søke om og en enkel og ubyråkratisk behandling av søknadene. Det bør være et tettere samarbeid mellom fylkene og mer enhetlig praktisering av ordningen.

Egenbetalingsforskriften

Det er behov for å vurdere om innretningen i egenbetalingsforskriften etter de siste endringene slår ut på institusjonenes mulighet til å tilby relevant videreutdanning og med en ønsket kapasitet.

Studielån ved videreutdanning

Tekna viser til regjeringens forslag¹ om å innføre hjemmel for å beregne renter av lån som tas opp i Lånekassen mens man er under utdanning ved kort og fleksibel videreutdanning for voksne i arbeid.

I denne låneordningen fraviker man det sentrale prinsippet om at det ikke påløper renter mens man er under utdanning. Lånet vil da begynne å løpe med full virkning fra utbetalingsdagen.

1

<https://www.regjeringen.no/contentassets/572913584a7b47f491a71fdf53d5d1fe/horingsnotat-endringer-i-lov-om-utdanningsstotte-l2269406.pdf>

Doktorgrader som en del av videreutdanningstilbudet

Det er mange virksomheter som ønsker å benytte ordningene med Nærings- og Offentlig PhD. NæringsPhD-ordningen er kraftig underfinansiert – bare i 2023 var det 110 kvalifiserte søkere til programmet, og kun 25 fikk midler.

Kompetansereformutvalget må se nærmere på om og hvordan doktorgradsprogrammene skal være en del av kompetansereformen som skal legges frem og komme med forslag til tiltak som sikrer bedre utnyttelse av ordningen.

Kompetansekartlegging og dokumentasjon av kompetanse

En kompetansekartlegging har som utgangspunkt det formål å klargjøre om virksomhetens ansatte har den kompetansen virksomheten trenger på kortere og lengre sikt, slik at partene kan diskutere hvordan kompetanseutvikling kan gjennomføres. Kartleggingen kan:

- Bidra til at ansatte er i stand til å utføre sine oppgaver i virksomheten på en god måte.
- Bidra til at ansatte kan være med på omstilling.
- Bidra til at ansatte kan ha en karrierevei i virksomheten.
- Bidra til at arbeidstakere som blir sagt opp eller står i fare for å miste jobben kan få mulighet til kompetanseheving som gir grunnlag for videre arbeidsdeltakelse.
- Bidra til økt FoU-innsats i virksomheten.
- Bidra til verdiskaping i virksomheten.
- Bidra til å møte det kompetansebehovet og det kompetansegapet vi ser innen spesifikke bransjer og fagområder.

Kompetansereformutvalget må foreslå tiltak som treffer de ulike ansattes og virksomheters behov for livslang læring basert på ulike behov.

Realkompetansevurdering

Det er viktig at utvalget utforsker modeller for dokumentasjon av den faktiske kompetansen som besittes i arbeidslivet. Dette er viktig både mht. opptak til studieprogrammer, karriereveier og tilpasset opplæring. Gode modeller for realkompetansevurdering må på plass. Balansekunstmodellen kan være en mulig modell å ta utgangspunkt i.

Tariff-avtaler

Mange virksomheter er bundet av tariffavtaler som har bestemmelser om kompetanseutvikling og -kartlegging. Mye kompetanseutvikling skjer i virksomhetene. Det er avtalt prosesser som gjør at partene lokalt ser samsvar mellom virksomhetens behov, utvikling av ansatte og mulighetene for opplæring utenfor virksomheten.

Innholdet i tariffavtaler er partenes anliggende - det er viktig å respektere at partene forhandler seg frem til tariffavtalens innhold.

Partene har selv ansvaret for å utforme innhold om kompetansekartlegging og kompetanseheving og hvordan dette skal følges opp både av bedrift og av tillitsvalgte. I avtalene er det rom for å tydeliggjøre forventninger til oppfølging og tilbud om kompetanseheving og partenes roller og forpliktelser til å gi og til å ta etter- og videreutdanning.

Tekna følger arbeidet i utvalget gjennom Akademikernes representant og vi ser frem til videre utvikling av utvalgets rapport.

Lykke til!

Med vennlig hilsen

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten

Generalsekretær